

ماموریت‌های میدانی پلیس راه

سرهنگ احمد کرمی‌اسد

سرهنگ محمود خوش‌شان

معاونت تربیت و آموزش ناجا

۱۳۹۲

معاونت تربیت و آموزش ناجا - اداره کل منابع و متون درسی

عنوان: مأموریت‌های میدانی پلیس راه
مؤلفان: سرهنگ احمد کرمی اسد - سرهنگ محمود خوش‌نشان

ناشر: علامت

ارزیاب علمی: گروه علمی راهور

ویرایش: اداره کل منابع و متون درسی

طراح جلد: سیدمجتبی حسینی دولت‌آبادی

صفحه‌آرایی: علی فلاح

نویت چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۲۸-۸-۰

شماره ثبت: ۱۰۵-۱۵-۸۰۳۴

شمارگان: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال

چاپ: چاپخانه معاونت تربیت و آموزش ناجا

نشانی: تهران، میدان ونک، مجتمع انتظامی ۱۲ فروزین، معاونت تربیت و آموزش ناجا تلفن: ۸۱۸۲۱۲۵۶

سرشناسه	: کرمی اسد، احمد؛ ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور	: مأموریت‌های میدانی پلیس راه؛ احمد کرمی اسد - محمود خوش‌نشان
مشخصات نشر	: تهران: علامت، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	: ۲۳۲ ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۲۸-۸-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: نیروی انتظامی، پلیس راهور، پلیس راه
موضوع	: پلیس راهنمایی و رانندگی -- ایران
شناسه افزوده	: خوش‌نشان، محمود، ۱۳۵۲،
شناسه افزوده	: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، اداره کل متون و متون درسی
شماره ثبت	: ۱۰۵-۱۵-۸۰۳۴
رده‌بندی کنگره	: HV۸۰۷۹/۵/۴۴۵۲ ۱۳۹۲
رده‌بندی دیویی	: ۳۶۳/۲۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۶۵۱۹۲

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار	۸
مقدمه	۱۰
بخش اول: وظایف مأمور مراقب راه	۱۱
وظایف پلیس راهور ناجا	۱۲
خصوصیات اخلاقی	۱۳
شرایط یک مأمور موفق	۱۳
آراستگی وضع ظاهری	۱۳
برخورد مقتدرانه توأم با ادب	۱۴
شایستگی عمل	۱۴
آگاهی به وظایف محوله و دانش تخصصی	۱۴
نحوه فعالیت مراقب راه	۱۵
تجهیزات همراه مأمور مراقب راه	۱۶
وظایف مأمور مراقب راه قبل از حضور در محل خدمت	۱۶
وظایف مأمور مراقب راه در محل استقرار	۱۷
نحوه کنترل وسایل نقلیه دارای تخلف مشهود	۱۸
نحوه کنترل وسایل نقلیه مسافربری توسط مراقبین راه	۲۰
نحوه کنترل وسایل نقلیه باربری	۲۲
نحوه کنترل وسایل نقلیه ترافیکی و فوق سنگین	۲۳
نحوه کنترل خودروهای تحت تعقیب از سوی سایر مراجع قانونی	۲۴
سایر وظایف مأمور مراقب راه	۲۴
قانون به کارگیری سلاح	۲۵

۳۵	بخش دوم: ثبت ساعت و توزین وسایل نقلیه
۳۶	مقدمه
۳۷	مأمور ثبت ساعت و توزین
۳۷	وظایف مأموران ثبت ساعت و توزین
۳۷	ثبت ساعت وسایل نقلیه مسافربری عمومی
۳۸	انواع دفترچه‌های ثبت ساعت از نظر شکل ظاهری
۳۹	انواع دفترچه‌های ثبت ساعت از نظر ماهوی
۴۰	ممنوعیت و محدودیت‌های صدور دفترچه ثبت ساعت
۴۰	شرایط صدور اولیه دفترچه ثبت ساعت
۴۱	شرایط تعویض یا تمدید دفترچه ثبت ساعت
۴۱	شرایط صدور دفترچه المثنی ثبت ساعت
۴۱	نکات ضروری هنگام تعویض، تمدید، صدور المثنی
۴۲	موارد اخذ و بایگانی دفترچه ثبت ساعت
۴۳	اطلاعات مندرج در دفترچه‌های ثبت ساعت
۴۵	چگونگی ثبت ساعت وسایل نقلیه مسافربری
۴۷	گزیده‌ای از مواد آیین‌نامه حمل بار و مسافر
۴۸	تخلفات مرتبط با ناوگان مسافربری
۴۹	موارد معافیت از داشتن صورت وضعیت مسافری
۴۹	ضوابط اختصاصی سفرهای درستی
۴۹	ثبت ساعت محموله‌های ترافیکی
۵۱	توزین وسایل نقلیه باربری حامل انواع محموله‌ها
۵۱	تعاریف و اصطلاحات
۵۵	وسایل نقلیه باربری
۵۸	میزان وزن مجاز وسایل نقلیه باربری
۶۰	مستند قانونی برخورد با خودروهای دارای اضافه تناژ

۶۰	برخورد با خودروهای حامل بار اضافی
۶۲	روش توزین وسایل نقلیه باربری
۶۵	محموله‌های غیراستاندارد
۶۶	مقررات صدور پروانه عبور و وظایف مأموران پلیس راه
۶۷	کنترل محموله‌های ترافیکی
۶۹	کنترل محموله‌های ترافیکی مغایر با پروانه عبور
۷۱	برخورد با محموله‌های ترافیکی فاقد اسکورت
۸۰	مقررات صدور اجازه‌نامه عبور و وظیفه مأموران انتظامی
۸۰	شرایط تعیین اسکورت
۸۵	بخش سوم: گشت پلیس راه
۸۶	مقدمه
۸۷	اصول ارتباط
۸۸	آشنایی با وظایف تیم‌های گشتی پلیس راه در حین عملیات ترافیکی
۸۹	انواع تیم گشتی خودرویی
۹۱	تیم گشت موتورسوار
۹۴	تجهیزات مورد نیاز تیم‌های گشتی خودرویی
۹۷	وظایف تیم گشت قبل از اعزام به مأموریت
۹۸	وظایف تیم گشت هنگام اعزام به مأموریت
۱۰۰	نحوه استقرار تیم گشتی جهت کنترل ترافیک
۱۰۲	عوامل پنهان ترافیک‌زا
۱۰۲	نحوه انجام وظیفه تیم گشتی هنگام رؤیت صحنه تصادف
۱۰۴	نحوه مدیریت صحنه تصادف
۱۰۴	وظایف سازمان‌های مؤثر در مدیریت صحنه تصادف
۱۰۸	مستندات قانونی توقیف و جلوگیری از ادامه حرکت وسایل نقلیه

۱۱۱.....	بخش چهارم: فرماندهی پاسگاه پلیس راه
۱۱۲.....	کولاک
۱۱۲.....	اقدامات قبل از کولاک
۱۱۳.....	نکات ایمنی بعد از بروز کولاک
۱۱۵.....	سیلاب
۱۱۵.....	اقدامات ترافیکی قبل از وقوع سیلاب
۱۱۶.....	اقدامات ترافیکی هنگام وقوع سیلاب
۱۱۷.....	اقدامات ترافیکی پس از وقوع سیلاب
۱۱۸.....	سقوط بهمن
۱۱۸.....	بهمن چگونه اتفاق می‌افتد
۱۱۸.....	در چه محل‌هایی خطر ریزش بهمن وجود دارد
۱۱۹.....	چه موقع خطر ریزش بهمن زیاد می‌شود
۱۲۰.....	سرعت بهمن
۱۲۰.....	انواع بهمن
۱۲۱.....	مهم‌ترین عوامل وقوع بهمن
۱۲۱.....	آب و هوای منطقه
۱۲۲.....	نحوه لایه‌بندی برف
۱۲۲.....	اقدامات ترافیکی قبل از وقوع بهمن
۱۲۳.....	اقدامات ترافیکی حین و پس از وقوع بهمن
۱۲۴.....	واکاوی بحران‌های ترافیکی هنگام زلزله
۱۲۸.....	بحران‌های ترافیکی هنگام زلزله
۱۳۰.....	راه‌های مواجهه با بحران‌های ترافیکی
۱۳۴.....	جغرافیای مکانی نقاط حادثه‌خیز
۱۶۹.....	نقاط مستعد بحران در حوزه استحفاظی پلیس راه استان‌ها
۱۶۹.....	توصیه جهت پیشگیری از وقوع حوادث در زمستان

۱۷۱	بخش پنجم: رسیدگی به تصادفات
۱۷۲	مقدمه
۱۷۲	تبیین ضرورت مطلب
۱۷۳	تعریف تصادف
۱۷۵	زنجیره وقایع تصادف
۱۷۸	آثار صحنه تصادف
۱۸۲	بررسی علل تصادفات
۱۸۲	علل فنی
۱۸۳	علل قضایی
۱۸۳	علل اولیه
۱۸۵	علل واسطه
۱۹۶	علل اصلی یا تامه
۲۰۰	فرایند عملیاتی رسیدگی به تصادفات
۲۰۶	آثار و علائم قابل استناد در صحنه تصادف
۲۰۹	نحوه تدوین گزارش تصادف
۲۱۰	مراحل مقدماتی جهت رسیدگی به تصادف
۲۱۳	ترسیم کروکی گزارش نویسی
۲۲۴	تصادفات صحنه بهم خورده
۲۲۴	چگونگی ترسیم کروکی تصادف
۲۳۱	بخش ششم: وظایف مأموران پلیس راه در کنترل عملیات اجرایی در سطح راهها
۲۳۲	تعاریف
۲۳۳	شناخت علائم و تجهیزات ایمنی کنترل ترافیک
۲۴۸	وظایف مجریان عملیات اجرایی و پیمانکاران
۲۵۱	نحوه انجام ایمن سازی
۲۵۹	نمونه‌هایی از تخلفات در عملیات اجرایی
۲۶۹	آیین نامه راهنمایی و رانندگی
۲۷۲	وظایف پلیس راهور
۲۷۵	منابع

پیش‌گفتار

معاونت تربیت و آموزش ناجا حسب وظایف ذاتی خود، متولی سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و هماهنگی امر آموزش در ناجاست؛ علاوه بر آن، عهده‌دار تأمین منابع آموزشی کلیه دوره‌های بدو خدمت و جیل خدمت مقاطع مختلف می‌باشد.

تمامی همکاران - پایور و پیمانی - برای اخذ ترفیع و نیل به درجه بالاتر، نیازمند گذراندن آموزش‌های لازم هستند که این امر ضرورت تهیه و تدوین منابع و متون را دوچندان می‌نماید. از این‌رو در سال‌های اخیر تلاش گسترده‌ای صورت گرفت تا ضمن تجدید نظر در نیازسنجی‌های آموزشی، کارشناسان اهل قلم در حوزه‌های مأموریتی شناسایی شوند و متون آموزشی مورد نیاز را تألیف و تدوین کنند که این مهم تا حدودی عملی شده است.

کتاب حاضر، در اجرای دستورالعمل تدوین و تجدید نظر در برنامه‌ها و متون آموزشی به شماره ۱۸/۸/۱/۲/۴۴۷۲ - ۱۳۸۸/۱۱/۲۹ برای کارکنان راهور ناجا به عنوان منبع اصلی درس «دوره‌های تخصصی - تکمیلی و تخصصی کوتاه‌مدت» توسط جناب سرهنگ احمد کرمی‌اسد و جناب سرهنگ محمود خوش‌نشان و زیر نظر اداره کل منابع و متون درسی معاونت تربیت و آموزش ناجا تألیف و منتشر شده است.

امید است محققان، صاحب نظران و مسئولان ذی ربط، دیدگاه‌ها و پیشنهاد‌های خود را برای برطرف کردن نقایص و کاستی‌های احتمالی و کامل ترشدن محتوای این اثر به مؤلف، گروه‌های مربوطه و اداره کل مزبور منعکس نمایند تا پس از اصلاح نهایی در اختیار رده‌های استفاده کننده قرار گیرد.

معاون تربیت و آموزش ناجا
سرتیپ دوم یاسدار دکتر سعید شکری‌پور

www.ketab.ir

مقدمه مؤلفان

ارائه هر گونه خدمات در حوزه‌های مختلف مستلزم بهره‌مندی از دانش و تخصص مرتبط با آن حوزه است؛ زیرا مبادرت به انجام هر کار بدون کسب دانش و مهارت تخصصی نه تنها به نتیجه مطلوب منتهی نخواهد شد؛ بلکه فرایند رسیدن به اهداف سازمانی را دچار فرسایش و انحراف خواهد کرد. از این رو پلیس راهنمایی و رانندگی به‌ویژه پلیس راه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رده‌های سازمانی که در اقصی نقاط کشور به فعالیت مشغول بوده و به دلیل تماس مداوم با هموطنان با مشکلات شد‌آمد (ترافیکی) آنها شناخت کامل دارد، ضرورت آشنایی همکاران از آخرین دستاوردهای علمی و تخصصی در حوزه کاری خود را درک کرده و همواره به فکر روزآمد کردن دانش فنی کارکنان خویش است.

اشراف و تسلط همکاران پلیس راه به مأموریت‌های مختلف سازمانی به نحوی که فرایند انجام کار را تسهیل نموده و راهنمایی مراجعان را ممکن سازد؛ به‌عنوان یک نیاز احساس شد و به همین جهت، مجموعه‌ای کاربردی در خصوص اشکال مختلف مأموریت‌های میدانی پلیس راه جمع‌آوری تا علاوه بر ارتقای دانش تخصصی همکاران در حوزه مأموریتی خود، زمینه خدمات‌رسانی مطلوب و منطبق با مقررات به هموطنان نیز فراهم شود؛ چرا که هر اقدام به‌موقع و قانونی در مسیر انجام مأموریت‌های سازمانی از سوی کارکنان پلیس راه در زمان مناسب، فرصت طلایی را برای افزایش ایمنی و کاهش حوادث رقم خواهد زد.